

59 סִימְנֵי מַרְפָּה, שסימנים אלו כשהם בבהמה מטריפים אותה, כגון
60 ניקבו המעיים, מהו, האם דגים אלו הם כמתים ומקבלים טומאה.
61 מבאר הגמרא את הספק: תיבְעֵי – יש להסתפק בזה לְמֵאן דְאָמַר
62 שבהמה מַרְפָּה חיה (יכולה לחיות), וכן תיבְעֵי לְמֵאן דְאָמַר מַרְפָּה
63 אינה חיה, והיינו, תיבְעֵי לְמֵאן דְאָמַר מַרְפָּה חיה, שזו רק בְּחַמָּה
64 הוא שיכולה לחיות כשטרפה, מפני דְנִפְשָׁא חַיּוּתָהּ – שחיותה
65 מרובה, אֲבָל דְגִים דְלֹא נִפְשָׁא חַיּוּתֵיהוּ – שאין חיות מרובה, לֹא
66 חיים כשטרפים, והם כמתים ומקבלים טומאה. או דִּילְמָא, אֲפִילוּ
67 לְמֵאן דְאָמַר מַרְפָּה אינה חיה, שזו הני מילי בְּחַמָּה דְיֵשׁ בְּמִינָהּ
68 שְׁחִיפָה וכשטרפה אינה ראויה לשחיטה, ולכן נחשבת כמתה, אֲבָל
69 דְגִים דְאִין בְּמִינָן שְׁחִיפָה, (אימָא) לֹא נחשבים כמתים עד שימותו
70 ממש. מסיקה הגמרא: תִּיקוּ.
71 הגמרא דנה בדין חלב שליל: בהמה המפלת שהפילה גַּפְל בן שמונה
72 שלא כלו חדשיו, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב בְּחָמָה שאיסורו
73 בכרת, ורַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר, חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב חַיָּה, שאין בו כרת,
74 אך חלבו כבשרו שאסור בלאו מדין נבילה.
75 מבאר הגמרא את טעמם: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב בְּחָמָה,
76 משום שְׁאִוְרֵיָא גְרָיִם – לידתו לאויר גורמת שיהיה עליו שם בהמה,
77 וחלבו אסור. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב חַיָּה, משום
78 שהאור יחד עם הַחַדָּשִׁים שנשלמו גְרָמֵי לקרותו בהמה, ונפל שלא
79 כלו חדשיו אינו קרוי בהמה, וחלבו אינו בכרת.
80 איבָא דְאָמְרֵי, כָּל הֵיכָא דְלֹא כְּלוּ לוּ חַדָּשֵׁי, לֹא כְּלוּם הוּא – ודאי
81 שאינו קרוי בהמה לאסור חלבו. אלא כִּי פְּלִיגֵי, הֵיכָא דְהוֹשִׁיט יָדוֹ
82 לְמַעַן בְּחָמָה, וְחָלַשׁ חֲלָבּוּ שֶׁל בֶּן תְּשַׁעָה חֵי שבמעיה וְאֲבָל החלב,
83 רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב בְּחָמָה ובכרת, משום שְׁחִיפָה גְרָמֵי
84 לקרותו בהמה, וכן תשעה כלו חדשיו. ורַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר
85 חֲלָבּוּ בְּחֵלֶב חַיָּה שאין בו כרת, משום שְׁחִיפָה גְרָמֵי
86 לקרותו בהמה, וכיון שלא יצא לאויר אינו בהמה, וחלבו אינו בכרת.
87 אִיתִיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, נִאֲמַר בְּסַפְרָא (ויקרא דבורא
88 דדבֵּרָה פ"ד), מִנֵּן שְׁחָלַב הַעוֹבֵר הַנִּמְצָא בְּשׁוּחָה אִינוּ חַלֵּב, תלמוד
89 לומר שלמים (ויקרא ג' ט) שיש להקציא את חלבו ואתי הכליות
90 והחלב שעליהן, ואם כוונת הכתוב גם לשליל, נמצאו ארבע כליות,
91 אלא מוכח שאין הכוונה לשליל, וחלבו אינו בכלל החלב שבכתוב.
92 שזו תאמר שהתמעט חלב השליל מעונש ואזהרה, שלא הוזהרו על
93 אכילתו ואינו בכרת, אך עדיין שם חלב עליו לענין שמותר להקריבו
94 על המזבח כשאר חלבי הבהמה. תלמוד לומר אף באשם (שם ג' ט)
95 שיש להקריב חלבו ושתי הכליות והחלב שעליהן, ואין צריך לכתובו,
96 שהרי ניתן לתלמוד זאת בקל וחומר משלמים, אלא בא לתלמוד שֶׁמָּה
97 חֲלָבּוּ וְשִׁתֵּי כָּלִיֹּת הָאֵמוּרוֹת בְּאִשָּׁם, מוֹצֵא מְפָלֵל שְׁלִיל – כשם
98 שהחלב שנאמר באשם אינו חלב שליל, שהרי אשם אינו בא מנקבות
99 ולא שייך בו שליל, אִף בְּכָל הַקִּרְבָּנוֹת שִׁישׁ בְּהֵם נִקְבָּה, כשלמים,
100 מוֹצֵא הַחֲלָב מְפָלֵל שְׁלִיל, שחלב השליל פסול להקריבה.
101 רבי יוחנן מבאר קושייתו: בְּשִׁלְמָא לְדִידֵי, שעובר קרוי בהמה בכלו
102 חדשיו, הֵינֵנו דְאִיצְטְרִיךְ קְרָא – לכן הוצרך הכתוב לְמַעוֹפֵי חֲלָבוֹ
103 מאיסור אכילה ומהקריבה, לתלמוד שאף בן תשעה הקרוי בהמה,
104 חלבו אינו בכלל החלב האסור. אֲלֵא לְדִידֵךְ, שכל שליל אינו קרוי
105 בהמה, אם כן ודאי שחלבו אינו קרוי חלב, וְאִמָּא אִיצְטְרִיךְ פִּסּוּק
106 שאינו ראוי להקריבה. מתרץ ריש לקיש: אָמַר לִיה, מְעָמָא דִּידֵי נִמֵּי
107 מְהָבָא – הטעם שלי הוא כמאן, שממה שמייעטה התורה את חלב
108 השליל מהקריבה, למדתי שאינו חלב כלל, ולכן גם חלב הנתלש
109 ממנו מותר. ואכן אלמלא דרשה זו, הייתי אומר שחלב השליל חֲלָב
110 הוּא.
111 וְאִבָּא דְאָמְרֵי – ויש שאמרו קושיא זו להיפך, אִיתִיבֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן
112 בֶּן לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, נִאֲמַר בְּסַפְרָא, מִנֵּן שְׁחָלַב הַשְּׁלִיל אִינוּ חֲלָב
113 לענין הקריבה, מָה חֲלָב וְשִׁתֵּי כָּלִיֹּת הָאֵמוּרוֹת בְּאִשָּׁם מוֹצֵא מְפָלֵל
114 שְׁלִיל, שהרי אין שליל באשם הבא רק מזכרים, אִף בְּכָל הַקִּרְבָּנוֹת
115 מוֹצֵא הַחֲלָב מְפָלֵל שְׁלִיל, שחלבו פסול להקריבה. ריש לקיש מבאר
116 קושייתו: בְּשִׁלְמָא לְדִידֵי שְׁחָלַב הַשְּׁלִיל מוֹתֵר בְּאִכִּילָה, מְשׁוּם חֲבִי

1 מתרצת הגמרא: הברייתא מדברת בְּשְׁחִיפָה יְבִישָׁתָא, שלא יצא דם
2 בשחיטה, וסוברת הברייתא לֹא רַבִּי שְׁמַעוֹן שהשחיטה מכשירה,
3 אלא שדם השחיטה מכשיר, וכיון שלא יצא דם, העובר ואמו לא
4 הוכשרו בשחיטה, ולכן צריך הכשר בנהר.
5 בברייתא זו מבואר שכן פקועה מקבל טומאה בחייו, למרות שבהמה
6 בחייה אינה מקבלת טומאה. מבררת הגמרא: מֵאֵן – מי התנא ששנה
7 ברייתא זו, שכן פקועה שְׁעָבַר בְּגִהָה הוֹכֵשֶׁר וְכִשְׁהֶלֶךְ לְבֵית הַקְּבָרוֹת
8 נִמְטָא אף שהוא חי. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי יוֹסִי
9 הַגִּלְגִּילִי הוּא. דְתַנַּיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר שְׁשׁוּם רַבִּי יוֹסִי
10 הַגִּלְגִּילִי, בן פקועה אפילו חי מְטָמָא טוּמְאָת אֹזְבָלִים אם נגע
11 בטומאה, שכיון שהותר באכילה קרוי 'אובל', וְצָרִיךְ הַכֹּשֶׁר. וְחֲכָמִים
12 אֹמְרִים, בן פקועה אִינוּ מְטָמָא טוּמְאָת אֹזְבָלִין, מִפְּנֵי שְׁהוּא חַי,
13 וְכָל שְׁהוּא חַי, אִינוּ מְטָמָא טוּמְאָת אֹזְבָלִין.
14 במשנתנו נחלקו רבי מאיר וחכמים אם בן תשעה חי מותר בשחיטת
15 אמו. והיה מקום לומר, שמחלוקת רבי יוסי הגלילי וחכמים אם בן
16 פקועה מקבל טומאה, תלויה במחלוקת רבי מאיר וחכמים, שרבי יוסי
17 הגלילי סובר כחכמים במשנתנו שהותר בשחיטת אמו, ולכן דינו
18 כ'אובל' ומקבל טומאה, וחכמים שחלקו על רבי יוסי הגלילי, סברו
19 כרבי מאיר שאינו נותר בשחיטת אמו אסור באכילה כשאר בהמה,
20 ומחמת כן אינו מקבל טומאה. אלא שאם כן, היה לרבי יוחנן לומר
21 שהברייתא היא כחכמים במשנתנו, ומדוע אמר שהיא רבי יוסי
22 הגלילי. מוכח מכך, שרבי יוחנן הבין שאף חכמים שחלקו על רבי יוסי
23 הגלילי, מודים לחכמים שהותר באכילה, ואף על פי כן סברו שלא
24 מקבל טומאה בחייו. ולכן רבי יוחנן לא היה יכול לומר שהתנא
25 בברייתא הם חכמים במשנתנו, שהרי אף לשיטתם נחלקו רבי יוסי
26 הגלילי וחכמים אם העובר נטמא מחיים.
27 הגמרא מביאה מאמר נוסף של רבי יוחנן, שמחלוקת רבי יוסי הגלילי
28 וחכמים היא אף לחכמים במשנתנו: וְאִזְדָּא (והלך) רַבִּי יוֹחָנָן
29 לְטַעְמֵיהּ, דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגִּילִי וְבֵית שְׁמַאי אָמְרוּ דְבַר
30 אָחֵר, שבעל חי המותר בלא שחיטה מקבל טומאה מחיים. מבאר
31 הגמרא: רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגִּילִי, הָא דְאָמְרֵךְ, שכן פקועה נטמא בחייו. פִּת
32 שְׁמַאי, דְתַנַּן (עוקצין פ"ג מ"ח), דְגִיָּם, שנאכלים בלא שחיטה, מְאִימֵי
33 מְקַבְּלִין טוּמְאָת. פִּת שְׁמַאי אֹמְרִים, מְשִׁינְצוּדוֹ, שכיון שאינם
34 טעונים שחיטה, משניצודו הרי הם כמתים. נמצא שסברו כרבי יוסי
35 הגלילי שבעל חי הנאכל בלא שחיטה נטמא מחיים. וְבֵית הַלֵּל
36 אֹמְרִים מְשִׁינְצוּתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, מְשַׁעָה שְׂרִיצָאוּ מִהֵמִים וְשׁוּב
37 אִין יוֹבְלִין לְחַיּוֹת אֲפִילוּ יַחֲזִירוּ לַמַּיִם.
38 שואלת הגמרא: מֵאֵן בִּינְיָהוּ – מה בין בית הלל לרבי עקיבא, אימתי
39 הדג אינו מת אך אינו יכול לחיות. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
40 דְגֵי מְקַרְטַע (מפרפר) אִבָּא בִּינְיָהוּ, והיינו שאחר שהוציא אוהו
41 מהמים, יבש בין סנפיריו כמטבע סלע, ואינו יכול לחיות אף אם ישוב
42 למים, ולכן לרבי עקיבא הוא נטמא, אך לבית הלל אינו נטמא עד
43 שימות ממש.
44 ומכך שאמר רבי יוחנן שרבי יוסי הגלילי כבית שמאי וחכמים
45 שנחלקו עליו אינם כבית שמאי, מוכח שחכמים אלו מודים לחכמים
46 במשנתנו שכן פקועה מותר באכילה ומכל מקום סברו שאינו מקבל
47 טומאה מחמת שהוא חי, ומטעם זה הם חולקים על בית שמאי בדגים
48 וסוברים שמחמת חיותם לא מקבלים טומאה. שאם נאמר שחכמים
49 של רבי יוסי הגלילי סברו כרבי מאיר שטעון שחיטה, ומחמת שאסור
50 באכילה כל עוד שלא נשחט, אינו 'אובל' ואינו מקבל טומאה, אם כן
51 מודים הם לבית שמאי בדגים שאין טעונים שחיטה שמקבלים טומאה
52 מחיים. ואין להרחיק שרף רבי יוסי הגלילי כבית שמאי, אלא אף חכמים
53 החולקים עליו מודים שרבי שמאי בדגים. אלא מוכח מדברי רבי יוחנן
54 שאף חכמים שחלקו על רבי יוסי הגלילי סברו כחכמים במשנתנו,
55 ובזה הוא לשיטתו עם מה שאמר שהברייתא שנטמא בבית הקברות
56 היא כרבי יוסי הגלילי, וכמו שהתבאר.
57 הגמרא מסתפקת בטומאה בדגים: פְּעֵי רַב חֲסָדָא, לדעת רבי עקיבא,
58 שמשעה שאין יכול לחיות נחשב כמת ומקבל טומאה, נוֹלְדוּ בְּדָגִים

בקדושה באמצע התפילה: מי שאין לו תפילין של יד מניח רק של ראש. ולכאורה, מדוע לא נאמר כי מאחר ואינו ראוי להנחת תפילין של יד יפטר אף משל ראש?

אלא שדין זה נאמר רק בשתי מצוות התלויות זו בזו כגון בלילת המנחה שאין קיום מצות בלילה ללא המנחה, וכן בטבילה שאין משמעות לטבילת חלק מהגוף בלבד ולכן היא מותנית באפשרות ביאת המים לכל הגוף אך תפילין של יד ושל ראש הן שתי מצוות נפרדות וקיום האחת אינו מותנה באפשרות קיום השניה.

וכך גם לגבי 'שומע כעונה': השמיעה והדיבור הם שני עניינים נפרדים וכמו שיכול לקיים את המצוה בדיבור בלבד, כך יכול לקיימה בשמיעה בלבד. ולכן קיום המצוה בשמיעה אינו מותנה באפשרות קיומה בדיבור, והאילים רשאי לעלות לתורה (עמק יהושע סי' ג).

כעונה' או שהשמיעה נחשבת כדיבור רק אם יש לשומע יכולת לדבר ואם לאו השמיעה מעכבת?

וכתב על כך ה'משאת בנימין' (ס' עב): דין 'כל שאינו ראוי לבלילה...' נאמר רק בחיובים מהתורה כגון מנחות וטבילה, ולא בקריאת התורה שהיא מדרבנן. וראיה לדבר מהעומד בתפילת לחש ושומע קדיש או קדושה שצריך לעצור בתפילתו ולשמוע את הקדושה מהשליח ציבור ובכך יצא ידי חובתו מדין 'שומע כעונה'. ואף שכעת אינו ראוי לומר בעצמו אין זה מעכב, כי מדובר בחיוב מדרבנן.

אך יש לדחות שהמתפלל שמונה עשרה אינו יכול לענות מצד מניעה חיצונית (האיסור להפסיק בתפילה), ואינו נחשב 'שאינו ראוי', אך באילם המנוע מלדבר אינו יכול להחשב 'כעונה' אף בדינים דרבנן (ביע אומר ח"ד א"ח סי' ד, כד). ויש המבארים באופן אחר מדוע אין חסרון של 'אינו ראוי'

שבת קודש י"א אלול היתשע"א

בשר וחלב - הם אותו מין?

נחשבים הם כ'מין במינו', ואם שונים הם בטעמם הרי זו תערובת 'מין בשאינו מינו'.
אך לגבי דינים אחרים הולכים אנו אחר השם ("בתר שמוא").
אם שם שווה, הרי הם 'מין במינו', אף שאין הם שווים בטעמם.

לפי זה יש לחלק בין הנושאים:

לענין הקרבת חלב האימורים – והשאלה היא האם הבשר חוצץ בין החלב לעצי המערכה – השם הוא הקובע, ומכיון ששניהם נכללים תחת השם 'בשר', לכן אין כאן חציצה, כי "מין במינו אינו חוצץ";

מה שאין כן לענין תערובת חלב עם בשר – הולכים אנו אחר הטעם, ומכיון שטעמם אינו שווה, הרי שזו תערובת מין בשאינו מינו, ואסורה מן התורה כאשר טעם החלב מורגש בתערובת.

(יד אברהם יורה דעה סי' צח ס"ק א)

הלכות מעשה הקרבנות פרק יט, הלכה ה': הפעלה את ההקמה פלה בחוץ – חֵב מִפְּנֵי הָאִמּוּרִין . . אֵין בְּשַׂר הַחֵב חוֹצֵץ. הרמב"ם פוסק כדעת רב (זבחים ק'), שמין במינו אינו חוצץ. בשר הבהמה וחלב האימורים אותו מין הם, ולכן אין הבשר חוצץ בין האימורים לעצי המערכה שעל המזבח. ומכאן יש להקשות על הנפסק בשולחן ערוך (יו"ד צח, א), שאם התערב חלב בבשר, דינו כתערובת מין בשאינו מינו – אין יתאימו הדברים למשתמע מדברי הרמב"ם כאן, שבשר וחלב אותו מין הם?
ויש לבאר כך:

בדיני תערובות, כאשר התערב איסור בהיתר משני מינים, ההלכה היא ש"טעם כעיקר". כלומר, אם האיסור נותן טעם במאכל המותר, אסורה כל התערובת מן התורה. לענין זה, אנו הולכים אחר הטעם ("בתר טעמא"): אם שניהם שווים בטעמם

המשך ביאור למס' חולין ליום ששי עמ' א

1 מִעֲמִיּוּהָ רַחֲמָנָא מִהַקְרָבָה, לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאִינוּ חֵלֵב, אֱלֵא לְדִרְבֵּי
2 שְׂהוּא בְּכָל חֵלֵב לְעֵנִין אֲכִילָה, לְיִקְרָב – שִׁיּהָ רְאוּי לְהַקְרָבָה,
3 וּמְדוּעַ מִיעֲטוּתוֹ הַתּוֹרָה.
4 מֵתְרַץ רַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר לִיה, מִיָּדִי דְהָוָה אֲמַחוּסַר זְמַן – כִּשֶׁם
5 שְׂמֻצָּאנוּ שְׂמַחוּסַר זְמַן פְּסוּל לְהַקְרָבָה, שְׂאִין בְּהִמָּה קָרִיבָה עַד הַיּוֹם
6 הַשְׁמִינִי לְלִידְתָּהּ, וְאִף שְׂשִׁלְמוּ חֲרָשִׁיהָ וַיִּצְאָה לְאוּרִי וְאִין חוֹלֵק שִׁיּהָ
7 בְּהִמָּה גְמוּרָה בְּכָל זֹאת פְּסֻלְתָּהּ הַתּוֹרָה, כִּךְ גַּם אֵת חֵלֵב הַשְּׁלִיל מִיעֵט
8 הַכְּתוּב מִהַקְרָבָה, אִף שְׂקָרִי בְּהִמָּה.
9 הַגְּמָרָא דְנָה הָאֵם בִּן פְּקוּעָה יוֹתֵר בְּשַׁחֲיִטָּה עֲצוּמוֹ: אָמַר רַבִּי אֲמִי,
10 הַשְּׁחִיטָה אֵת תְּבַהּמָה וּנְמֻצָּאָת מְרַפָּה, וּמֻצָּא בָּהּ בִּן תְּשַׁעָּה חֵי,
11 לְדַרְבֵּי רַבִּי מֵאִיר הָאוּסַר בִּן תְּשַׁעָּה חֵי שְׂנֻמֻּצָּא בְּבַהּמָה כְּשִׁירָה עַד
12 שִׁישְׁחַטְנָה, שְׂשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ אִינְהָ מִתִּירָתָהּ, מִתִּיר עוֹבֵר זֶה בְּאֲכִילָה
13 בְּשַׁחֲיִטָּה עֲצוּמוֹ, שְׂהָרִי שַׁחֲיִטּוֹ מוֹעִילָה לוֹ. אֲבָל לְדַרְבֵּי הַמִּתִּיר בִּן

14 תְּשַׁעָּה הַנְּמֻצָּא בְּכִשְׁרִיהָ בְּשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ, אוּסַר בְּאֲכִילָה עוֹבֵר הַנְּמֻצָּא
15 בְּטִרְפָּה, מִפְּנֵי שְׂשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ לֹא הִתִּירָתוֹ לְפִי שְׂהוּא כְּאֶחָד מֵאֲבָרֵיהָ,
16 וְשַׁחֲיִטָּה עֲצוּמוֹ לֹא מוֹעִילָה לוֹ.
17 רַבָּא אָמַר, לְדַרְבֵּי הַמִּתִּיר נְמִי (גם כן) מוֹתֵר, מִשּׁוּם שְׂד' סִימְנִין
18 אֲכִשְׂרָ בֵּיה רַחֲמָנָא, שִׁיש לְעוֹבֵר הִיתֵר בְּשַׁחֲיִטָּה שְׁנַיִם מִתּוֹךְ אַרְבַּעַה
19 סִימְנִים, אִו קְנָה וּשְׁט שֶׁל אִמּוֹ אִו קְנָה וּשְׁט שְׁלוֹ. שְׂכִשְׂהִתִּירָה הַתּוֹרָה
20 אֵת הָעוֹבֵר בְּשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ בְּדִרְשָׁת 'כָּל בְּבַהּמָה תֹּאכְלוּ', בָּאָה לְהַקֵּל
21 וְלִהְתִּירוֹ אִף בְּשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ. אִךְ בְּמִקּוֹם שְׂכָדִי לְהִתִּירוֹ יֵשׁ לְשׁוֹחֲטוֹ
22 בְּעֲצוּמוֹ, כְּגוֹן בְּשִׁלֵּל הַנְּמֻצָּא בְּטִרְפָּה שְׂשַׁחֲיִטָּה אִמּוֹ אִינְהָ מִתִּירָתוֹ,
23 שׁוֹחֲטוֹ וּמוֹתֵר.
24 הַגְּמָרָא מְבִיאָה עוֹד דְּעוֹת בּוּזָה: אָמַר רַב חֲסָדָא הַשְּׁחִיטָה אֵת הַמְרַפָּה,
25 וּמֻצָּא בָּהּ בִּין תְּשַׁעָּה חֵי,

לכל שהוא בן פקועה, ויבואו לאכול בהמה אחרת בלא שחיטה. אך
 לרבי שמעון שזורי בן פקועה לעולם אינו צריך שחיטה, ואפילו בן
 חמש שנים וחורש בשדה שהפריס על הקרקע.
 ולד שאביו ואמו בני פקועה, שהם כשחוטים, אף הבן כשחוט. ולהלן
 (ע"ה) נחלקו התנאים האם חוששים לזרע האב. כלומר, האם ולד
 הבהמה מתייחס גם אחרי אביו ואף דיני האב חלים על הולד, או
 שהוא מתייחס רק אחר אמו. ואם כן, אם אביו ואמו בני פקועה, ודאי
 שאף הולד בן פקועה. אך אם אביו בן פקועה ואמו בהמה גמורה,
 לדעה שאין חוששין לזרע האב, ודאי הולד בהמה גמורה, שהוא
 מתייחס רק אחר אמו. אך לדעה שחוששים לזרע האב, הגמרא כאן
 דנה מה דינה: **אמר רב משרשיא, לדרבי חנניה האומר** (ע"ה) **חוששין**
לזרע האב, שולד בהמה מתייחס אף לאביו, וחלים דיני האב על
 הולד, אם כן **בן פקועה זכר הנפא על בהמה מעלייתא** הטעונה
 שחיטה, **הולד אין לו תפנה ואסור באכילה**, שהוא כמי שאין לו
 אלא סימן אחד מצד אמו, שהסימן שמצד אביו הבן פקועה כשחוט
 ועומד ואין שחיטה נוהגת בו, ובהמה אינה ניתרת אלא בשחיטת שני
 סימנים.
 הגמרא מביאה דין בבן פקועה שהפריס: **אמר אבין, הפל – רבי**
שמעון שזורי וחכמים מודים בעובר קלוט – שפרסותיו אינן
מחולקות כשאר בהמה כשריה, שהוא **בן פקועה, שפותר בלא**
שחיטה אף כשהפריס. מאי מעמא, לפי שכל מלתא דתמיאה
מידבר דכירי לה אינשי – כל דבר תמוה ומשונה האנשים זוכרים
אותו, וקלוט הוא דבר תמוה, ויזכרו גם שהוא בן פקועה וידעו שלכך
נאכל בלא שחיטה, ולא יחליפוהו בשאר בהמה.
איכא דאמרי, אמר אבין, הפל – רבי שמעון שזורי וחכמים מודים
בעובר שהוא קלוט, בן לבהמה קלוטה, ועובר זה היה גם בן
פקועה, שהוציאוהו מאמו הקלוטה לאחר שחיטה, שפותר בלא
שחיטה אף כשהפריס. מאי מעמא, תרי תמיהי – שתי תמיהות
מידבר דכירי אינשי, ובעובר זה יש שתי תמיהות, שהוא קלוט, ואמו
קלוטה, וידעו שמשום שהוא בן פקועה נאכל בלא שחיטה, ולא
יחליפוהו בשאר בהמות.
 הגמרא דנה בדעת רבי שמעון שזורי, ומדי ההלכה: **אמר זעירי אמר**
רבי חנינא, הלכה כרבי שמעון (בן) שזורי. וכן היה רבי שמעון
שזורי מתיר בכנו וכן בנו של בן פקועה בלא שחיטה עד סוף כל
הדורות, ולא גזר בהם שחיטה שמא יחליפום באחרת. ורבי יוחנן
אמר, אף לרבי שמעון שזורי רק הוא – הבן פקועה מותר בלא
שחיטה, ובנו אסור מדרבנן עד שישחטנו, שכיון שנולד כדרך
הנולדים ונראה כשאר בהמה, יחליפוהו בשאר בהמות.
 מספרת הגמרא: **אדא בר חבנ, הנה ליה בן פקועה, הנפל דבנא**
עליה – שקפץ עליו זב וטרפו, ולא היה יכול לחיות עוד. אהא אדא
בר חבו לקמיה דרב אשי לשואלו מה דינו. אמר ליה רב אשי, זיל
– לך שחמיה, כחכמים שלאחר שהפריס טעון שחיטה מדרבנן. אמר
ליה אדא בר חבו לרב אשי, והאמר זעירי אמר רבי חנינא הלכה
כרבי שמעון שזורי, וכן היה רבי שמעון שזורי מתיר בכנו וכן בנו
עד סוף כל הדורות. ואפילו רבי יוחנן שחלק, לא קאמר שטעון
שחיטה אלא בכנו, אבל איהו – הבן פקועה עצמו, לא צריך שחיטה
אף לרבי יוחנן, ונמצא שהסכימו רבי חנינא ורבי יוחנן שאין צריך
שחיטה, ומדוע פסקת כחכמים. אמר ליה רב אשי, רבי יוחנן שאמר
הוא מותר ובנו אסור, לדרבי רבי שמעון שזורי קאמר, אבל
להלכה לא סבר כמותו אלא כחכמים, ולכך פסקתי כחכמים. חזר
אדא בר חבו ושאל את רב אשי: והאמר רבין בר חנינא אמר עולא
אמר רבי חנינא, הלכה כרבי שמעון שזורי, ולא עוד אלא כל
מקום שחנה רבי שמעון שזורי במשנתנו חלק על שכנגדו, הלכה
כמותו, ולמה פסקת כחכמים. אמר ליה רב אשי, אנא איני סובר
כרבי חנינא בזה, אלא בי הא סבירא לי, האמר רבי יוחנן, הלכה
כרבי שמעון שזורי רק במסוכן, ובתרומת מעשר של דמאי, אבל
בשאר דינים אין הלכה כמותו, ונמצא שבבן פקועה הלכה כחכמים
שבהפריס טעון שחיטה מדרבנן.

מעון הולד שחיטה לעצמו, שאם באנו להתירו בשחיטת אמו
 הטריפה, נמצא שהוא כאחד מאבריה, והרי את אבריה אינה מתירה.
וחייב פזרוע ולחיים והקבה, שכל שחייב בשחיטה להתיר עצמו,
חייב במתנות כהונה. ואם מת בלא שחיטה, מהור מלמא במשא,
ששחיטת אמו הטריפה מטהרתו מטומאת נבילה, כמו שמתהרת את
עצמה.
 רבא סבר כרבי אמי, שלחכמים המתירים בן תשעה בשחיטת אמו
 נחשב העובר כשחוט, וכשאמו טריפה אינו נותר בשחיטת עצמו. ולכן
 מקשה: **אמר ליה רבא לרב חסדא, מה שאמרת שפעון שחיטה,**
כמאן, ודאי כרבי מאיר, שסבר שכן תשעה צריך שחיטה להתיר
עצמו, שהרי לחכמים הוא כשחוט ושחיטת עצמו לא מועילה. אולם
סוף דברך, ואם מת מהור מלמא במשא, כמאן, כרפנן שמועילה
שחיטת אמו לולד, ולכן בטריפה שחיטתה מטהרתו מנבילה, נמצאו
דבריך סותרים. השיב רב חסדא לרבא: וליטעמיה דבריי סותרים,
הא דתני רבי חייה דבריי ובלשוני, השוחט את הפרפה ומצא בה
בן תשעה חי, מעון שחיטה וחייב פזרוע והלחיים והקבה, ואם מת
מהור מלמא במשא, אף עליו תקשה, שמה שאמר מעון שחיטה,
כמאן, כרבי מאיר, ומה שאמר ואם מת מהור מלמא במשא,
כרפנן, וכיצד שיתורץ רבי חייה, יתורצו דברי.
 השיב רבא לרב חסדא: **הא לא קשיא, אפשר שכוונת רבי חייה**
באמרו ואם מת, 'אם כבר מצאו מת' קאמר, והיינו, שדבריו כרבי
מאיר, ולכך אמר תחילה שכן תשעה חי טעון שחיטה, אלא שמודה
רבי מאיר במצאו מת שמתירתו שחיטת אמו, ולכך הוסיף רבי חייה
שבמצאו מת ואמו טריפה, אף שלא הותר באכילה שחיטתה
מטהרתו מנבילה. אלא לרדך שלא כיוונת לומר 'כבר מצאו מת',
שהרי לא תירצת כך את דברך, אלא כוונתך כפשוטו שנמצא חי
והוציאוהו ואחר זמן מת, אם כן קשיא, שתחילת דברך כרבי מאיר
וסופם כחכמים.
 מתרץ רב חסדא: **אמר ליה רב חסדא לרבא, לרדי – על דברין נמי**
לא קשיא, שארבעה סימנים אפשר ביה רחמנא. כלומר, כל דברי
כחכמים שכן תשעה חי נותר בשחיטת אמו, ולכך שחיטת אלא
הטריפה מטהרתו, אך מודים חכמים שאינו כשחוט מומת כן אמר
אפשר להתירו גם בשחיטת עצמו, שהוא נותר בשנים מתוך ארבעת
הסימנים, או בשני סימני אמו או בשני סימני עצמו. ולכך אף נמצא
במעו טריפה כשנשחטה, סימניו קיימים, ואפשר להתירו בהם
באכילה.
 מספרת הגמרא: **כי קליק – כאשר עלה רבי זירא לארץ ישראל,**
אשכחיה – ומצאו (לרבי) רביא] אפי לרבי זירא, דתיב וקאמר ליה
להא שמעתא, כיצד דנו בזה רב חסדא ורבא. אמר ליה רבי אסי
לרבי זירא, יישר – יפה אמרת בשם רב חסדא שארבעה סימנים
הכשירה התורה בעובר, וכן אמר רבי יוחנן, שאל רבי זירא: מה
שאמרת בשם רבי יוחנן ולא בשם ריש לקיש, מפלל – האם כוונתך
ששמעת דפליג עליה רבי שמעון בן לקיש. השיב רבי אסי: משתא
הנה שחי ליה ושתיק ליה – משתהה היה ריש לקיש ושותק לרבי
יוחנן, ואיני יודע מה דעתו. כלומר, מנהגו של ריש לקיש, שכשהיה
חולק על רבי יוחנן, לא היה משיב מיד, אלא ממתין שמא רבי יוחנן
יחזור בו. ובתוך כך יצא רבי אסי, ולא שמע אם ריש לקיש חלק על
רבי יוחנן. ואיכא דאמרי, משתא הנה שתי ושתיק ליה – שריש
לקיש היה שותה מים בבית המדרש כשאמר רבי יוחנן שמועה זו,
ולכן לא אמר דבר, ומתוך כך יצא רבי אסי, ולא שמע אם ריש לקיש
חלק על רבי יוחנן.
 שנינו במשנה: **רבי שמעון שזורי אומר, אפילו וכו' בן חמש שנים**
וחורש בשדה, שחיטת אמו מטהרתו. מקשה הגמרא: דברי רבי
שמעון שזורי, היינו – הרי הם כהנא קמא, שלשניהם בן תשעה מותר
בשחיטת אמו, ואין צריך שחיטה לעצמו, ובמה נחלקו. מתרצת
 הגמרא: **אמר רב כהנא, הפריס – עמד על פרסותיו והלך על גבי**
קרקע, איכא בינייהו. שלתנא קמא, אם הפריס צריך שחיטה
מדרבנן, שגזרו חכמים שלא לאוכלו בלא שחיטה משום שלא ידוע

המשך ביאור למס' חולין ליום שישי עמ' ב

11 זה הלכה כרבי שמעון שזורי. והדין השני שהלכה כמותו, הוא
12 תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמָאִי. דְּתַנְנִן (דמאי פ"ד מ"א), הלוקח פירות דמאי,
13 דהיינו ממני שאינו נאמן על המעשרות, שחייב הלוקח לעשרם
14 מדרבנן, ושכח לעשרם בערב שבת, שואל את המוכר בשבת, ואם
15 אמר עישרתים, התירו משום כבוד שבת לסמוך עליו ולאכול על פיו,
16 אבל ביום חול אינו נאמן. וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמָאִי, שְׁאֵחָר
17 שהפרישה תְּרוּמָה לְמִקְוֵהָ – לתוך החולין והתערבה בו, ונאסרה כל
18 התערובת, והרי הוא הפסד גדול, רַבִּי שְׁמַעוֹן (בְּן) שְׁזוּרִי אָמַר, בּוֹזֵה
19 אֵף בְּחוּל שׁוֹאֵל לְמוֹכֵר וְאֹכְלוֹ עַל פִּי, שְׂכִינָן שְׂאִין תַּקְנָה
20 לתערובת זו, הקילו לסמוך על דברי העם הארץ האומר שעשרם.

1 הגמרא מבארת מדה הן שתי הלכות אלו: מְסוּבָּן, דְּתַנְנִן (גיטין סה),
2 בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אֹמְרִים חַכְמִים שֶׁהַיּוֹצֵא בְּקוֹלָרְדּוּ (בשלשלת) ליהרג
3 על ידי המלכות, וְאָמַר בְּתַבּוֹ גִּט לְאִשְׁתִּי, אֵף שֶׁלֹּא אָמַר תְּנוּ לַהּ,
4 הָרִי אֵלָיו (–השומעים את דבריו) וְיִתְּנוּ אֶת הַגֵּט לְאִשְׁתּוֹ.
5 משום שאומדים בדעתו, שעשאים שליחים לכתובת הגט ולנתינתו,
6 ורק מפני שהיה בהול שכח לומר תנו. אך בשאר המקרים שאדם
7 מצוה כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, לא יתנו, לפי שלא עשאים
8 שליחים לנתינה. הָרִי חַכְמִים וְהוֹסִיפוּ לֵאמֹר, שֶׁאֵף הַמְּפָרֵשׁ מִן
9 הַיּוֹשֵׁב לַיָּם, וְהַיּוֹצֵא בְּשִׁירָא לְמַדְבְּרוֹת, אֵף כִּשְׂאֵמֵר רַק כְּתַבּוֹ, יִכְתְּבוּ
10 ויתנו. רַבִּי שְׁמַעוֹן (בְּן) שְׁזוּרִי אָמַר, אֵף חוּלָה הַמְּסוּבָּן דִּינוֹ כֵּן. וּבְדִין